

CIV-CARE Poo1
SUB-POSITIONPAPER 004-08

VERTROUWEN, PARTICIPATIE EN NETWERKLEGITIMITEIT

Documentcode:

CIV-CARE_Poo1_SHPP004-08_Vertrouwen-Participatie-en-Netwerklegitimiteit_vo.9

Status: Concept (open voor publieke reflectie)

Reikwijdte: Zorgketens, bestuursrechtelijke samenwerking, maatschappelijke netwerken, toezicht- en participatiestructuren.

Onderdeel van: HPP004 – Vertrouwen als Voorwaarde voor Maatschappelijke Stabiliteit

Reeks: CIV-CARE Poo1 – Normatief kader voor zorg, rechtsbescherming en menselijke maat

1. INLEIDING EN AANLEIDING

In moderne bestuurs- en zorgcontexten wordt participatie vaak formeel georganiseerd via inspraakmomenten, vertegenwoordiging of consultatiestructuren.

Hoewel deze mechanismen juridisch en procedureel waardevol zijn, blijkt in de praktijk dat formele participatie niet altijd leidt tot ervaren invloed of vertrouwen.

Wanneer participatie symbolisch wordt en besluitvorming feitelijk elders plaatsvindt, ontstaat legitimiteitsverlies.

Deze sub-positionpaper positioneert netwerklegitimiteit als aanvulling op formele legitimiteit en onderzoekt de relatie tussen vertrouwen en daadwerkelijke participatie.

2. DOEL EN FUNCTIE VAN DEZE SUB- POSITIONPAPER

Deze sub-positionpaper heeft een normatief-verdiepend karakter en beoogt:

- onderscheid te maken tussen formele en feitelijke participatie;
- netwerklegitimiteit te definiëren als stabiliserende factor;
- vertrouwen te koppelen aan daadwerkelijke invloed;
- handvatten te bieden voor relationele versterking van besluitvorming.

De paper is niet gericht tegen representatieve democratie of wettelijke inspraakprocedures, maar tegen louter symbolische participatie.

3. NORMATIEF UITGANGSPUNT

Deze sub-positionpaper sluit aan bij de kernprincipes van CIV-CARE P001:

- menselijke waardigheid als uitgangspunt;
- directe betrokkenheid boven abstracte vertegenwoordiging;
- transparantie van rollen en bevoegdheden;
- proportionaliteit van interventies;
- machtsbegrenzing als legitimatie-eis.

Participatie wordt hierbij benaderd als structurele legitimatiebron, niet als communicatiemiddel.

4. WAT IS FORMELE PARTICIPATIE?

Formele participatie omvat:

- inspraakprocedures;
- adviesraden;
- consultatierondes;
- vertegenwoordiging via gemachtigden;
- wettelijke hoorplichten.

Deze vormen zijn essentieel binnen de rechtsstaat en bieden procedurele waarborgen.

Formele participatie garandeert echter niet automatisch ervaren invloed.

5. WAT IS NETWERKLEGITIMITEIT?

Netwerklegitimiteit ontstaat wanneer:

- betrokkenen daadwerkelijk invloed ervaren op besluitvorming;
- communicatie direct en wederkerig plaatsvindt;
- verantwoordelijkheden transparant zijn;
- correctie mogelijk blijft zonder escalatie;
- relaties niet uitsluitend dossiergestuurd zijn.

Legitimiteit wordt hier niet uitsluitend ontleend aan bevoegdheid, maar aan relationele erkenning binnen het netwerk.

6. SYMBOLISCHE PARTICIPATIE ALS DESTABILISERENDE FACTOR

Symbolische participatie ontstaat wanneer:

1. inspraak geen aantoonbare invloed heeft;
2. besluitvorming reeds is vastgelegd;
3. feedback niet zichtbaar wordt verwerkt;
4. communicatie voornamelijk informatief is in plaats van dialogisch.

In dergelijke situaties kan participatie juist leiden tot versterkt wantrouwen.

Wantrouwen is hier geen irrationele reactie, maar signaal van ervaren asymmetrie.

7. GOVERNANCE-IMPLICATIES

Indien participatie wordt erkend als legitimatiebron, volgen daaruit de volgende implicaties:

1. Participatie moet aantoonbare invloed kunnen hebben.
2. Besluitvorming moet uitlegbaar en heropenbaar zijn.
3. Rollen binnen netwerken moeten expliciet zijn.
4. Vertegenwoordiging mag directe betrokkenheid niet blokkeren.
5. Correctiemechanismen moeten laagdrempelig zijn.

Deze implicaties vragen geen afschaffing van formele structuren, maar versterking van relationele componenten.

8. RELATIE TOT VERTROUWEN

Vertrouwen ontstaat wanneer betrokkenen ervaren dat:

- hun stem er toe doet;
- hun positie niet vooraf is vastgelegd;
- fouten hersteld kunnen worden;
- communicatie wederkerig is.

Vertrouwen kan niet worden afgedwongen via procedure, maar wordt opgebouwd via erkenning.

Netwerklegitimiteit versterkt stabiliteit doordat zij machtsasymmetrie zichtbaar en bespreekbaar maakt.

9. VERHOUDING TOT WET- EN REGELGEVING

Deze sub-positionpaper:

- respecteert wettelijke inspraak- en participatieverplichtingen;
- doet geen afbreuk aan formele besluitvormingsprocedures;
- vervangt geen vertegenwoordigingsstructuren;
- creëert geen nieuwe rechtsnorm.

Zij positioneert netwerklegitimiteit als aanvullende governance-keuze binnen bestaande juridische kaders.

10. POSITIONERING BINNEN CIV-CARE P001

Deze sub-positionpaper vormt:

- SHPP004-08 binnen de HPP004-reeks;
- de relationele afronding van de stabiliteitslijn;
- de verbindende schakel tussen federatieve governance (SHPP004-05) en relationele herpositionering (SHPP004-07).

Zij biedt een normatief kader voor participatie als stabiliteitsinstrument.

11. OPEN KARAKTER EN UITNODIGING TOT REFLECTIE

Deze sub-positionpaper is gepubliceerd als concept (vo.g).

CIV-CARE nodigt uit tot:

- reflectie op participatiestructuren;
- analyse van symbolische versus feitelijke inspraak;
- praktijkvoorbeelden van netwerklegitimiteit;
- bestuurlijke tegenlezing.

Niet om participatie te romantiseren, maar om legitimiteit te verdiepen.

12. SLOTVERKLARING

Formele legitimiteit is noodzakelijk binnen de rechtsstaat.

Netwerklegitimiteit is noodzakelijk voor stabiliteit.

Wanneer participatie reëel is en invloed mogelijk blijft, groeit vertrouwen.

Stabiliteit ontstaat waar bevoegdheid en erkenning elkaar versterken.

GOVERNANCE EN VERSIESTANDAARD (CIV-CARE)

Deze sub-positionpaper wordt gepubliceerd volgens de CIV-CARE versiestandaard.

vo.9 – Concept

Inhoudelijk coherent en open voor reflectie.

v1.0 – Vastgesteld kaderdocument

Formeel vastgesteld als normatief referentiekader binnen CIV-CARE Pool.

PUBLIEKE CALL-TO-ACTION

Deze sub-positionpaper is een uitnodiging tot relationele versterking.

Wij nodigen u uit om:

- uw participatiestructuren te bevragen;
- te onderzoeken waar invloed reëel of symbolisch is;
- bij te dragen aan governance waarin vertrouwen en betrokkenheid samenkomen.

Legitimiteit groeit waar participatie betekenisvol is.